

انواع مراکز یادگیری

مراکز یادگیری با هدف‌های متفاوتی مورد استفاده قرار می‌گیرند و غالباً براساس هدف‌های اولیه‌شان طبقه‌بندی می‌شوند. هنگام تصمیم‌گیری در مورد انتخاب مرکز، باید به نیازهای دانش‌آموزان توجه کرد. آن‌ها باید این فرصت‌ها را داشته باشند:

الف. فرصت‌هایی برای بازی مستقل و مشارکتی؛
ب. فرصت‌هایی برای بازی آرام که از بازی فعال جدا شده باشد؛
ج. فرصت‌هایی برای رشد در همه حوزه‌های توسعه.

انواع مراکز یادگیری

مراکز تدریس: از این مراکز می‌توان به‌عنوان محلی برای آموزش انفرادی یا آموزش در قالب گروه‌های کوچک به جای آموزش کل کلاس استفاده کرد.

مراکز مهارت: چنین مراکزی قادرند برای یادگیرندگان فرصتی به منظور انجام تمرین‌های اضافی مهیا کنند. همچنین، قادرند درسی را که قبلاً از طریق رسانه یا فنون دیگر تدریس آموخته‌اند، تقویت کنند.

مراکز علاقه: مراکز علاقه می‌توانند علاقه‌های جدیدی را ترغیب یا تحریک، و خلاقیت را تشویق کنند.
مراکز جبرانی: مراکز جبرانی را می‌توان برای کمک به یادگیرندگانی که به‌کاربرد در یادگیری یک مفهوم یا مهارت خاص به کمک بیشتری نیاز دارند.

مراکز غنی‌سازی: این مراکز قادرند تجربه‌های یادگیری بیشتر و تحریک‌کننده‌ای را در اختیار یادگیرندگانی که فعالیت‌های کلاس درس یا مرکز یادگیری را کامل کرده‌اند، قرار دهند (زارعی زوارکی، ۱۳۸۷).

در حالی که در طول سال بسیاری از مواد و منابع مراکز یادگیری یکسان (پایدار) باقی می‌مانند، اما بعضی از آن‌ها به منظور حفظ علاقه دانش‌آموز، به‌طور مرتب تغییر می‌کنند. معلمان می‌توانند براساس برنامه‌های درسی که از قبل برنامه‌ریزی شده است، فعالیت‌های خاصی را برای پشتیبانی از یادگیری دانش‌آموزان انتخاب کنند. این موارد باید از قبل و طبق سطح علاقه و توانایی دانش‌آموزان برنامه‌ریزی شوند.

بخش‌های مرکز یادگیری

استودیوی تصویربرداری: این قسمت برای تمرین فعالیت‌های علمی و انجام پروژه‌های مربوط به برخی از درس‌ها مانند تولید مواد آموزشی، کار عملی فردی و کار جمعی طراحی شده است.

استودیوی صدا برداری: این قسمت برای تمرین فعالیت‌های علمی و انجام پروژه‌های مربوط به برخی از درس‌ها طراحی شده است.
سایت رایانه و اینترنت: این سایت برای تمرین فعالیت‌های علمی و انجام پروژه‌های مربوط به برخی از درس‌ها طراحی شده است.
آرشیو فیلم: در این قسمت فیلم‌های آموزشی مورد نیاز نگهداری می‌شوند و امکان ضبط برنامه‌های تلویزیونی و ماهواره‌ای و همچنین تکثیر فیلم وجود دارد.

سالن اجتماعات، اتاق دفاعیه، کلاس‌های آموزشی و کتابخانه از دیگر بخش‌های مرکز یادگیری هستند (زارعی زوارکی و ابوالقاسمی، ۱۳۹۶).

ضرورت راه‌اندازی مراکز یادگیری

نیازهای روزافزون کاربران پاسخ دهند. به نظر می‌رسد یکی از موارد بنیادی اصلاح در نظام آموزشی، ایجاد محیط یا مراکز مرتبط با فعالیت‌ها و علاقه یادگیرندگان است؛ مراکزی که شرایط مطلوبی برای انواع رشد، مانند رشد فیزیکی، رشد ذهنی، و رشد عاطفی و اجتماعی یادگیرندگان داشته باشند. تحقق این امر مهم می‌تواند از طریق راه‌اندازی مراکز یادگیری تسریع یابد. مراکز یادگیری به‌عنوان یکی از ارکان مهم رویکرد یادگیری مدرن، قادرند با توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی یادگیرندگان، یادگیری عمیق و پایداری را برایشان فراهم کنند.

اهمیت مرکز یادگیری را نمی‌توان دست‌کم گرفت. ذهن انسان در محیط‌های ایمن، خلاق، چالش‌برانگیز و سازگار بیشتر می‌آموزد. مرکز یادگیری محیطی برای رشد مغزی و ارتقای یادگیری یادگیرندگان است؛ زیرا براساس نیازها و ویژگی‌های ذهنی و رشدی یادگیرندگان طراحی می‌شود.

مراکز یادگیری شاگرد را به سوی کنجکاوی و تلاش برای یادگیری و حل مسائل ذهنی هدایت می‌کنند. البته محیط و موقعیت یادگیری باید با آمادگی، استعداد، نیاز و گرایش شاگردان متناسب باشد. اگر مجموعه عوامل موجود در محیط برای شاگرد برانگیزاننده و قابل درک نباشند، مسئله‌ای در ذهن او ایجاد نخواهد شد یا در صورت وجود مسئله، شاگرد توانایی حل آن را نخواهد داشت. به هر حال، امکانات محیط آموزشی می‌تواند در کیفیت و کمیت یادگیری شاگردان مؤثر باشد.

از جمله ضرورت‌های دیگر راه‌اندازی مراکز یادگیری، ارائه آموزش‌های مورد نظر برای بهبود زندگی و شغل افراد و ایجاد زمینه‌های مشارکت مؤثر افراد است. همچنین، در این روش و به کمک این مراکز می‌توان با استفاده از روش‌های یاددهی - یادگیری مشارکتی و تنوع در سبک‌ها و رویکردهای یادگیری، فرصت‌ها و امکانات یادگیری برابر را برای تمامی یادگیرندگان مهیا کرد.

ایجاد و استفاده از مراکز یادگیری، به‌طور عمده با هدف دسترسی به اطلاعاتی منسجم برای کسب آگاهی و دانش، و در نهایت نیل به معرفت و شناخت صورت می‌گیرد. استفاده از اطلاعات مانند استفاده از یک منبع ملی است و استفاده نادرست از اطلاعات به مثابه استفاده نادرست از منابع ملی است.

بر این اساس، مرکز یادگیری که در مدرسه و دانشگاه دایر می‌شود، بخشی از ثروت ملی است. عمده‌ترین علت پیدایش هر نوع مرکز یادگیری، رفع نیازهای استفاده‌کنندگان آن است. در غیر این صورت به وجود آمدن چنین مرکزی، در اصل قابل توجیه نیست. بنابراین، رفع نیازهای استفاده‌کننده به موضوعی مهم و اساسی تبدیل می‌شود. به تدریج که فناوری توسعه می‌یابد، برطرف کردن نیازهای استفاده‌کنندگان به شکلی دقیق‌تر میسر می‌شود. امروزه، هم با توسعه توانایی‌های شبکه‌های محلی و گسترده، برطرف کردن نیازهای اطلاعاتی افراد با تمام تفاوت‌هایشان، بیش از پیش میسر می‌شود. لذا باید بر شیوه صحیح استفاده از اطلاعات تأکید کرد تا باعث افزایش این ثروت ملی شود (زنگنه، ۱۳۹۰).

بررسی‌ها نشان می‌دهند، وجود و راه‌اندازی مرکز یادگیری جز ضروری و لاینفک نظام آموزشی است. به عبارت دیگر، هر جا نشانی از یادگیری و آموزش باشد، وجود مرکز یادگیری ضرورت می‌یابد. ظهور عصر اطلاعات یکی از عظیم‌ترین چالش‌هایی است که امروزه جوامع گوناگون را تحت‌تأثیر قرار داده است. ارائه حجم عظیم اطلاعات با استفاده از کتاب، تلویزیون، کنفرانس‌های ویدیویی، شبکه‌های اجتماعی و واقعیت مجازی از ویژگی‌های عصر اطلاعات است. بدون شک ورود جهان به هزاره سوم و اوج عصر اطلاعات، پدیدآورنده مناسبات جدید در عرصه حیات بشر است و همراهی با این حرکت عظیم در گرو ایجاد تغییرات اساسی در نگرش و توانمندی‌های افراد (دانش‌آموزان و دانشجویان) است. در این بین، مراکز یادگیری می‌توانند یکی از بسترهای مناسب برای آموزش و پرورش و دانشگاه باشند تا همگام با تغییرات ایجاد شده توسط فناوری‌ها و اطلاعات، به